

PREDLOHA ÚSPEŠNÉHO TELEVÍZNEHO SERIÁLU

Patrick Melrose

Materské mlieko

absynt

Edward St. Aubyn

absynt

Patrick Melrose

Materské mlieko

Edward St. Aubyn

Preložil Milan Kopecký

Copyright © Edward St. Aubyn 2006

All rights reserved

Translation © Milan Kopecký

ISBN 978-80-8203-281-2

Lucianovi

MATERSKÉ MLIEKO

AUGUST 2000

1

Prečo sa ho ešte pred narodením pokúsili zabiť? Niekoľko dní ho nenechali spať a udierali mu hlavu o krčok maternice; okolo krku mu omotali pupočnú šnúru a dusili ho; studenými nožnicami matke rozcvikli brucho; zovreli mu hlavu a kmásali krkom sem a tam; vytrhli ho z domova a buchli po chrbte; zasvietili mu do očí a robili s ním pokusy; vzali ho matke, ktorá polomŕtva ležala na stole. Možno v ňom chceli umŕtviť nostalgiu po starom svete. Najprv stiesnenosť, aby túžil po priestore, potom predstieraný pokus zahlušiť ho, aby si vážil získaný priestor, hoci ním bola táto ryčiaca púšť, v ktorej ho prikryvali iba obvazy matkiných rúk – už nikdy jednoliaty celok, to teplé čosi okolo neho, to všetko, čím bol.

Závesy vydychovali svetlo do nemocničnej izby. Horúce popoludnie ich nadulo, potom sa znovu opreli o francúzske okná a vytláčali von ostré odlesky.

Nieкто otvoril dvere a závesy poskočili, zvlنili sa na okrajoch. Zašuchotal papier, miestnosť zbelela a mierne zosil-

nel pracovný ruch doliehajúci z ulice. Keď sa ozvalo štuknutie jazýčka, závesy vzdychli a v izbe sa zošerilo.

„Och nie, už žiadne kvety,“ zastonala jeho matka.

Cez priehľadné steny svojho suchého akvária videl všetko. Dozeralo naňho lepkavé oko rozčapenej Ialie. Občas k nemu privialo korenistú vôňu frézií a on by ju najradšej rozohnal kýchnutím. Na matkinej nočnej košeli sa miešala krv s tmavooranžovými škvrnami od peľu.

„Ľudia sú takí milí...“ Smiala sa zo slabosti a frustrácie. „Neviem, je ešte miesto v kúpeľni?“

„Ani nie, tam už sú ruže a iné veci.“

„Achbože, toto nezvládnem. Stovky kvetov zrezali a napechali do bielych váz, len aby nám urobili radosť.“ Nevedela sa prestať smiať. Po tvári jej stekali slzy. „Mali ich nechať rásť niekde v záhrade.“

Sestra pozrela do záznamov.

„Mali by ste užiť Voltarol,“ oznámila. „Bolesť treba potlačiť skôr, než preberie moc.“

Sestra šibla pohľadom na Roberta a ten zajastril modrými očami v zhrubnutom šere.

„Je veľmi čulý. Normálne si ma obzerá.“

„Bude zdravý, však?“ spýtala sa matka, odrazu zdesená.

Aj Roberta vtedy premkol strach. Už neboli spolu ako prv, no ešte vždy ich spájala bezmocnosť. Oboch vyvrhlo na nehostinnom pobreží. Boli príliš unavení, aby sa doplazili na

pláž, mohli sa iba prevažovať, ohlušení a oslepení tým, že sú tam. Musel čeliť faktom: zostali každý sám. Teraz pochopil, že matka bola vonku už predtým. Pre ňu znamenalo toto nehostinné prostredie novú úlohu, preňho úplne nový svet.

Najzvláštnější mu pripadal pocit, že už tam niekedy bol. Celý čas vedel, že je nejaké vonku. Predstavoval si, že ho obklopuje tlmený vodný svet a on sa nachádza v jeho samom srdci. Keď steny zmizli, uvidel, v akom chlieve žil. Ako zaradiť, aby na tomto pulzujúcom žiarivom mieste neskončil v nejakom inom chlieve? Ako sa dokáže znova vrtieť a kopáť v tejto ťažkej atmosfére, kde ho vzduch štípe na pokožke?

Včera si myslel, že zomiera. Možno mal pravdu a toto je výsledok. Isté nebolo nič, len to, že ho oddelili od matky. Teraz, keď už vedel, že medzi ním a matkou je rozdiel, jeho láska k nej zosilnela. Predtým k nej mal blízko, teraz túžil mať k nej blízko. Prvý raz pocítiť túžbu bolo to najsmutnejšie na svete.

„Čo sa deje, chrobáček?“ prihovorila sa mu sestrička.
„Sme hladnuční alebo sa len chceme pomojkať?“

Vytiahla ho z akvária, preniesla ponad škáru medzi posteľami a položila ho mame do sinavých rúk.

„Chvíľu si ho podržte na prsiach a potom si skúste trochu odpočinúť. Obaja máte za sebou dva náročné dni.“

Bol ako neutíšiteľná kôпка nešťastia. Nevedel vystáť toľkú neistotu a naliehavosť. Ovracal matku kolostrom a vo chvíli hmlistej prázdnoty zbadal závesy vydúvajúce sa vo

svetle. Upútali ho. Tak to tu zrejme malo fungovať. Predkladali vám fascinujúce veci, aby ste zabudli na odlúčenie.

Na druhej strane nechcel zveličovať vlastný úpadok. V starom svete mu už začínalo byť tesno. Pred koncom sa nemohol dočkať, kedy odtiaľ vypadne, no očakával, že vpláva do nekonečného oceána mladosti a nie že ho pohodia do tejto chrapače. Azda by sa vedel do oceána vrátiť v snoch, keby medzi ním a minulosťou nevisel závoj násilia.

Unášalo ho k sirupovej hranici spánku a nevedel, či smeruje do hojdavého sveta alebo späť do krvavej pôrodnej sály.

„Chudáčik, asi sa mu len niečo prisnilo,“ usúdila matka a pohladila ho. Plakanie sa lámalo a slablo.

Pobozkala ho na čelo a on si uvedomil, že hoci sa už nedelia o telo, stále majú tie isté myšlienky a pocity. Striaslo ho od úľavy, hľadel na závesy a prenikajúce svetlo.

Zrejme načas zaspal, lebo v miestnosti bol zrazu jeho otec a už si išiel svoje. Nezavreli sa mu ústa.

„Dnes som si prezrel zopár ďalších bytov a poviem ti, je to žalostné. Bývanie v Londýne sa vymklo kontrole. Začínam sa prikláňať k plánu C.“

„Čo je plán C? Zabudla som.“

„Zostať tam, kde sme, a urobiť izbu z časti kuchyne. Rozdelíme ju na polovicu, do komory si bude drobec ukladať hračky a posteľ dáme tam, kde je teraz chladnička.“

„A veci z komory?“

„Neviem, niekam ich strčíme.“

„A chladnička?“

„Možno by sa vošla vedľa práčky.“

„Nevojde sa.“

„Ako to vieš?“

„Viem.“

„No... nejako to vymyslíme. Chcem rozmýšľať prakticky. S dieťaťom sa všetko zmení.“

Otec sa naklonil bližšie a pošepkal: „Vždy môžeme odísť do Škótska.“

Musel rozmýšľať prakticky. Vedel, že jeho syn a manželka sa topia v močiari zmätku a citlivosti a on ich zachráni. Robert cítil to isté čo on.

„Bože, aké má malé ručičky,“ zhodnotil otec. „Ale veď dobre.“

Malíčkom dvihol Robertovu ruku a pobožkal ju. „Môžem si ho podržať?“

Podala mu ho. „Pozor na krk, má ho ešte slabý. Musíš mu ho podprieť.“

Všetci boli nervózni.

„Takto?“ Otcova ruka vkĺzla Robertovi pod chrbticu, posunula sa mu pod hlavu a vzala ho matke. Robert sa usiloval zachovať pokoj. Nechcel rodičov rozrušiť.

„Tak dajako. Ja vlastne tiež neviem.“

„Ojoj! Ako je možné, že na to nepotrebujeme nejaké po-

volenie? Bez papiera ti dnes nedovolia mať ani psa alebo televíziu. Hádám nás to naučí opatrovateľka. Ako sa volá?“

„Margaret.“

„Inak, kde bude Margaret spať, než pôjdeme k mojej matke?“

„Tvrdí, že gauč jej vyhovuje.“

„Gauč má možno odlišný názor.“

„Nebud' zlý, drží teraz ‚chemickú‘ diétu.“

„To znie vzrušujúco. Vrhá ju to do nového svetla.“

„Má bohaté skúsenosti.“

„Kto nie?“

„S deťmi.“

„Aha, s deťmi.“ Otec strniskom poškrabal Roberta na líci a cmukol mu pri uchu.

„Veď ho ľúbime,“ vyhlásila matka so zaslzenými očami.

„Vari to nestačí?“

„Láska dvoch rodičov v zácviku s nedoriešenou bytovou otázkou? Môže ďakovať Bohu, že má v zálohe jednu babku na nepretržitej dovolenke a druhú, ktorá je mu napriek svojej ekologickej mánii ochotná odpustiť, že zaťažá zdroje planéty svojím hladným krkom. Moja matka má už doma priveľa šamanských hrkálok a ‚totemových zvierat‘ a ‚vnútorných detí‘, aby sa tam vošlo niečo také dospelé ako dieťa.“

„Zvládneme to,“ vytisla zo seba matka. „Už nie sme deti, sme rodičia.“

„Sme obidvoje,“ namietol otec, „a v tom je ten problém. Vieš, čo mi minule povedala matka? Dieťa narodené v rozvinutom štáte spotrebuje dvestoštyridsaťkrát viac zdrojov ako dieťa narodené v Bangladéši. Keby sme sa vedeli ovládať a priviedli na svet dvestotridsaťdeväť malých Bangladéšančiat, zahrnula by nás láskou, ale tento nenažraný západniar, ktorý čoskoro zaplní skládky horami jednorazových plienok a bude drankat nový počítač s výkonom dostatočným na odpálenie rakety na Mars, aby na ňom mohol hrať piškvorcky s kamarátom z Dubrovníka, si asi nezíska veľa jej sympatií.“ Otec sa odmlčal. „Je ti dobre?“ spýtal sa.

„Nikdy som nebola šťastnejšia,“ odvetila matka a opakom ruky si utrela lesklé líca. „Len cítim prázdnotu.“

Hlavu dieťatka nasmerovala k prsníku, začalo piť. Tenký pramienok z niekdajšieho domova mu naplnil ústa a boli zase spolu. Vnímal tlkot jej srdca. Pokoj ich obostrel ako nová maternica. Možno to predsa len nie je také zlé miesto, iba si naň bude dlhšie zvykať.

Z prvých dní života si Robert viac nepamätal. Spomienky sa mu vynorili minulý mesiac, keď sa narodil jeho brat. Pravdaže, nevedel, či niektoré z tých viet neodzneli minulý mesiac, ale keby aj, pripomenuli mu čas strávený v nemocnici, boli to teda jeho spomienky.

Svojou minulosťou bol priam posadnutý. Teraz mal päť rokov. Bol päťročný chalan, nie bábätko ako jeho brat Tho-

mas. Batolivý svet okolo neho sa začal rozpadávať a v každom kroku, ktorým sa priblížil k občianstvu, počul okrem dúchajúcich mechov triumfu aj šepot strát. Keď prebralo vládu rozprávanie, nastala zmena. Vzdialené spomienky sa odlamovali ako kusy kameňa z oranžových útesov, čo mal za chrbtom, a mizli pod hladinou nenásytného mora, ktoré sa iba ostro zablyšťalo, keď naň pozrel. Mláďacie roky valcovalo detstvo. Bol by ich rád dostal späť, inak všetko pripadne Thomasovi.

Rodičov, malého bračeka a Margaret nechal za sebou, tackavo kráčať po štrkotajúcich kameňoch na pláži a v natiahnutej ruke držal obrátané plastové vedierko s potlačou rozšantených delfínov. Jagavé okruhliaky, ktoré zmatneli, sotva sa nimi pribehol pochváliť, ho už neoklamali. Teraz hľadal obrúsené úlomky farebného skla zahrabané pod nánosmi čierneho a zlatého piesku. Tie sa ligotali aj suché. Otec mu vravel, že sklo sa vyrába z piesku, boli teda na polceste k tomu, z čoho vzišli.

Dorazil k moru. Vedierko si odložil na vysoký kameň a vydal sa na lov vlnami ošľahaného skla. Voda mu penila okolo členkov, a keď zaliala pláž, Robert pátravým pohľadom skúmal bublajúci piesok. Hneď po prvej vlne s úžasom čosi zbadal, nie bleдозelený alebo zakalený biely kúsok, ale vzácny žltý drahokam. Vytiahol ho z piesku, umyl v nasledujúcej vlne a podržal ho proti slnku. Medzi ukazovák a palcom sa

mu jagala malá jantárová fazuľka. Nadšene obrátil zrak k brehu, ale rodičia boli zhrčení okolo brata a Margaret sa prehrabovala v taške.

Teraz, keď sa k nim vrátila, si na ňu spomínal. Aj oňho sa starala, keď bol bábätko. Vtedy to bolo iné, mama mala iba jeho. Margaret rada o sebe vravela, že je „rapotačka táravá“, no jej jedinou témou bola ona sama. Otec o nej hovoril, že je odborníčka na diéty „v teoretickej rovine“. Robert nevedel, čo to je, ale predpokladal, že niečo, z čoho sa dosť priberá. Rodičia chceli ušetriť a tentoraz sa zaobísť bez pestúnky, no krátko pred príchodom do Francúzska zmenili názor. Keď im agentúra oznámila, že takto narýchlo majú k dispozícii iba Margaret, div ho nezmenili znova. „Čo už, aspoň to bude ďalší pár rúk,“ skonštatovala mama. „Len škoda, že k nim dodávajú aj ďalšie ústa,“ dodal otec.

Robert sa s ňou zoznámil, keď ho po narodení priviezli z nemocnice domov. Prebudil sa v kuchyni, vrtel a metal sa jej v rukách.

„Prebalila som jeho veličenstvo, aby malo riťku v suchu,“ vyhlásila.

„Mhm, ďakujem,“ utrúsila mama.

Hneď postrehol, že Margaret je iná než mama. Slová sa z nej valili, ako keď vytiahnete zátku z vane. Mama toho veľa nenarozprávala, ale keď niečo povedala, bolo to ako ocitnúť sa v jej náručí.